

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pril večkratnem tiskanju se
sena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvu
administracija in ekspedicijska na
Starem trgu h. št. 16

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu nižna
števil. 190.

Izhaja potrikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Zakaj smo za vojsko?

Odveč bi bilo sicer, resno pečati se in odgovarjati neumnim opazkam ljubljanskega „Tagblatt“, ker ta list je že davno zapravil pravico prištevati se resnim časnikom. Strast, hudoba in pobalinska lažljivost in nagajivost se vidijo iz vseh njegovih vrst. Znano je našim bralcem, kako hudobno in resnici protivno zna naše članke zavijati, in kako on ravno to iz njih bere, kar mi pisali nismo. Nedavno je pisal, da mi namesto oznanjevanja mir, se vojske veselimo, to je vojske v obče. Ne da bi odgovarjali „turškemu listu“, ampak da se kak kratkovidnež in lahkovernež nad našimi članki o zadevah na Turškem in o vojski ne bo spodtikal, hočemo naše misli o tej zadevi pojasniti.

Vojska v obče je zlo, hudo zlo; za to moli katoliška cerkev, naj nas Bog obvaruje vojske. Groza, uničevanje, smrt, boleznj sledijo vojski za petami, jok in stok jo spremljata; kdo ima srce, in bi si vse te nesreče sebi ali drugim želel? Žalostno in pregrešno je toraj, ako se vojske začnejo iz prevzetnosti, iz častilakomnosti, iz gospodoželjnosti. Kaj je bilo nemško-francoske vojske treba leta 1870, ki je prinesla toliko reve čez francozsko deželo? Ali je šlo za kak tlačen narod? Nikakor ne, oba naroda, francoski in nemški, sta bila svobodna in srečna, lahko bi bila mirno drug poleg drugega živela. A prevzetnost, častilakomnost vladarjev gnala je narode v krvavi ples. Tačas naš „Tagblatt“ in njegovi pajdaši niso nič javkali o grozovitostih vojske. Takih nemoralnih, po ničevih vzrokih provzročeni

vojsk smo v Evropi že mnogo videli in o njih slišali, ter brali in jih nikdar odobraval ne bomo.

So pa tudi vojske, ki so svete in opravilene, in ki se bodo vedno kot slavni, osvobodilni čini svetili v zgodovini, ker se je branila sv. vera in kultura proti nejevernikom in barbarom, kakor so bili n. pr. boji zoper Hunce, Avare, Madjare, Turke itd. Naj slavnejši spomin Dunaja je njegova bramba zoper Turke; in osobito kranjska dežela se tudi ponaša s tem, da je odbila napade turških barbarov. In na Kranjskem izhajajoč list se drzne, sramotiti našo zgodovino s tem, da s Turki simpatizira, se drzne šteti nam to v greh, da tem smrtnim sovražnikom krščanstva in Slovanstva nismo prijatelji? Poglejmo vendar na Turško, kaj se tam godi sedaj, kako se je godilo neprenehoma skozi pet sto let. Kristjanske žene se ropajo in skrunijo, device se siloma k izlamu silijo, kristjanskim podložnikom se jemlje brez prizanesljivosti kar imajo, in dokler se pri njih kaj vidi, se vsak Turek čuti opravičenega, kristjana oropati; po temnicah zapirajo kristjane, ako ne morejo plačevati, življenja ni nobeden varen, in Turek, ki kristjana ubije, ni zapadel nobenej kazni. Koliko sto in tisoč vasi da so Turki v Bulgariji in Bosni požgali, koliko ljudi pomorili in v sužnjost prodali, znano je vsej Evropi. Da se razmere po „ustavnej“ komediji niso zboljšale, to potrjujejo vse vesti. Turki o ravnopravnosti s kristjani nečejo nič vedeti. Nedavno so imeli mlado kristjanko več mesecev zaprto, in mučili jo tako dolgo, da je k turški veri prestopila. Drug slučaj: mogočnemu Turku dopade se

kristjanska deklica; kaj stori Turek? On zapre njene starše in jih spusti le proti temu, da mu deklico izročijo. Starši so šli k škofu in ta se pritoži pri paši, pa paša si ne upa proti Turku nič storiti, ker je sam enak Imp, in ljudi ne sme kaznovati za pregrehe, katere sam doprinaša. Da Turki v kristjanske hiše prihrumijo, ljudi pobijejo, in blago odnesejo, to se čuje vsak dan, in je tam že čisto navadna prikazen. Tako se godi po „ustavi“, po času, ko je sultan ravnopravnost kristjanom obljubil in razglasiti dal. Tako se je godilo vedno in vedno, in se bo godilo tako dolgo, dokler bo Turek gospodaril.

Zdaj pa vprašamo vse poštene ljudi, ali nimamo vzroka, veseliti se vojske, ki hoče temu ničvrednemu, malopridnemu gospodarstvu za vselej konec storiti? Ne govorimo s slovanškega, ampak z obče človeškega stališča, in ko bi Bulgari ne bili niti Slovani, niti kristjani, morali bi se nam smilili, in morda bi se potem smilili tudi „Tagblattu.“ Kdor bo čez leta pisal zgodovino sedanjih dni, pohvalil bo človekoljubno požrtvovanje Rusije, in preklel samopridne spletke zapadne Evrope, rusko vojsko bo popolnoma opravičil in odobral, in le obžaloval, da se malopridna Turčija ni prej razrušila. Tako bo sodil pravičen zgodovinar, tako sodijo celó v Berlinu, kamor sicer „Tagblattovci“ z velikim spoštovanjem gledajo, tako sodijo v Italiji, na Francozkem, in povsdi po Evropi razun ogerskih pust in ljubljanske kazine. Če smo toraj mi za vojsko zoper Turke, vémo, zakaj da smo, in vemo tudi, zakaj je „Tagblatt“ in so listi njegove baže zoper tako vojsko, ker vedo, da bo s turškim pobitjem

Kralj Dimitar Zvonimir in njegova doba.

IV. Dimitar Zvonimir in Gregor VII.

(1076—1085.)

(Dalje.)

Pismo papeža Gregorija VII. je odvrnilo za prvi čas nevarnost, ki je od strani Vecelinove nepraviljenemu Zvonimiru pretela. Med tem pa je vendar Gregor VII. Zvonimira pripravil na boj. To so provzročili večidel noveji dogodjaji na Nemškem.

Zadnji dve leti pomagal je Gregor VII. protukralju Rudolfu, ali bolj tajno, ker se je še vedno nadejal, da se bode morda vendar le dalo s Henrikom še poravnati. Ali posle dveletnega zgubljenega dogovarjanja je bolan prevedel, da mu ne ostane nič drugega, nego početi odločno borbo proti temu neukrotljivemu vladarju. Na to dobi veselo, pa neresnično vest, da je Rudolf zmagal protivnika svojega v bitki pri Florchheimu (27. januarja 1080.) Vsled tega vstavi vsa dogovarjanja, izbóči Henrika IV. v drugipot, ter javno in očito pristopi k Rudolfu švabskemu. Ali tudi Hen-

rik ni ostal prekrizanih rok. Sklical je skupščino sebi vdanih škofov v Briksen, odstavil Gregorija VII. od papežev stolice ter si dal izbrati novega papeža, škofa ravenskega Guiberta. Razun tega je tudi odločil, da se bode čim preje svojega tekmeca Rudolfa znebil ter potem sam v Rim šel. To se mu je tudi posrečilo. Pri Reki Elsteri strnil se je on 15. oktobra 1080 s protikraljem Rudolfom. V krvavej bitci, ki se je tukaj bila, bili so sicer Henrikovi popolnoma potoičeni, ali vse njihove zgube so se nadomestile s tim, ker je protikralj Rudolf v bitci padel.

Posle pada Rudolfovega gledal je Henrik najbolj na to, da poišče Gregorija VII. samera ter ga prisili k pomirbi. V to ime pusti svoje verne, da se vojujejo zanj na Nemškem, sam pa zbere vojsko ter se podá l. 1081 v Italijo. V Paviji je sklical cerkveno skupščino, dal tukaj papeža svojega Klementa III. potrditi, potem pa je odrinil proti Rimu. Tukaj je začel oblegati večno mesto, misleč s tim Gregorija prisiliti, da odjenja. Ali Gregor VII. se ni dal z nobeno rečjo preplašiti, on je ostal trd ko skala in nepomirljiv. Mesto da odjenja,

napne vse svoje sile, da Henrika prisili k vrnitvi v Nemčijo. V to nagovoril je svoje družnike na Nemškem, da so v avgustu l. 1081 izbrali novega protukralja, Hermana luksemburškega. Tudi je poklical vse svoje vazale po Evropi na pomoč. In da se ložej vbrani proti Henriku, pomiri se z normanskim vojvodom Robertom Guiskardom. Zraven tega je gledal, kako bi benečanskega dožda Dominika Silviya odvrnil od Henrika; za tim je nagoval vladarje: francozkega, angleškega, danskega in španjolskega, da mu naj bodo verni in vdani. Najbolj pa se je trudil, da ohrabri za vojsko dva kralja: hrvatskega Zvonimira in ogerskega Ladislava.

Hude nesreče, ki so zadnje dni zadele velikega papeža Gregorija VII., ranile so močno srce Zvonimirovo. On je gledal varha in prijatelja svojega v velikej bedi, ter se je bal, ne bode-li s padom Gregorija VII. pal tudi njegov ugled. On je smatral, da od osode Gregorija VII. odvisna je tudi njegova sreča. To ga je ganilo, da je poziv papežev komaj pričakal, ter se z vso snago potegnil za svojega gospodarja. Zdaj se je drugač mirni in bojaz-

kmalo tudi njihove slave konec, ker se ravno v iztočnih zadevah naj jasnejši kaže resnica nedavno od nas obravnavanega izreka: „Slovan gre na dan!“

V zadevah katoliškega shoda.

Vsled prošnje osnovec so ta-le železniška vodstva pod sledčimi pogoji znižale vožnino:

1. C. k. priv. južna železnica dovoljuje vsem vdeležnikom znižanje $\frac{1}{3}$ navadne vožnine pri vseh poštah in osebnih vlakih (izvzemši nagličje), če se pri železničnih blagajnicah izkažejo z medčasnimi od osnovec izdanimi vstopnicami in razun tega še s posebno legitimacijsko karto, ki se bode po želji omenjenega vodstva poslala vsem vdeležnikom, tudi tistim, ki so dosedaj že prejeli začasne vstopnice. Legitimacijske karte se bodo pri kasi štempljale pri odhodu na Dunaj in pri vrnitvi z Dunaja, in dajo pravico enkrat naravnost se peljati na Dunaj in z Dunaja zopet nazaj v tisto postajo, kjer se je vožna karta izdala.

2. Cesarice-Elizabetna zahodna železnica ravno pod tistimi pogoji kakor južna železnica znižuje vožnino tako, da se bode peljal v II. razredu, kdor plača za III. razred, v III. razredu pa bode plačal polovico vožnine za II. razred pri vseh poštah in osebnih vlakih. Tudi vdeležnikom, ki se te železnice poslužujejo se bodo z vstopnicami vred poslale, ali če jih že imajo, doposlale legitimacijske karte.

3. Cesar Franc Jožefova železnica dovoljuje vsem vdeležnikom katoliškega shoda, ki se izkažejo z vstopnicami, pri vseh osebnih in mešanih vlakih (izvzemši kurirske vlake in nagličje), da se peljejo v II. razredu, če plačajo za III. razred, v III. razredu pa, če plačajo polovico II. razreda pri vožnji na Dunaj in z Dunaja. To polajšanje se pa ne dovoli, če hoče kdo precej doma plačati za tje in nazaj.

4. Cesarjevič Rudolfova železnica vsem vdeležnikom shoda katoliškega dovoljuje na vseh svojih črtah za enokratno vožnjo na Dunaj in z Dunaja v II. in III. razredu znižanje $33\frac{1}{3}$ odstotka navadne tarife glavne črte, če se vdeležniki pri blagajnicah izkažejo z medčasnimi vstopnicami. Vendar se mora

vožnina za tje in nazaj plačati precej, ko se človek tje pelje.

Ta polajšanja pri imenovanih železnicah veljajo za čas od 27. aprila do 6. maja t.l.

5. Cesar Ferdinandova severna in c. k. privilegirana državna železnica niste bile pripravljene znižati vožnino.

Na Dunaju, 20. aprila 1877.

Osnovatelji.

Iz deželnih zborov.

Zbor Kranjski.

Peta seja 18. aprila. Predsednik naznanja odgovor nadvojvode Albrehta in cesarjeviča Rudolfa na zborovo čestitanje kjubileju in godu. Ministerstvo ni privobilo v prošeno podaljšanje zborovanja, ampak končati se ima še ta teden.

Pri poročilu finančnega odseka o glediščnem zakladu (poročevalec vit. Langer) baron Apfaltrernu povdarjaje, da so bile slovenske predstave letos slabe, predlaga, naj se „dramatičnemu društvu“ v prihodnjem letu odtegne 800 gid., tako da bi dobilo le 1600 gid. podpore namestu sedanjih 2400 gid. Glasuje se ustmeno in predlog Apfaltrernov pade s 17 glasovi proti 14, za-nj so glasovali le nemškutarji in Zagorec, poslanca Kramarič in dekan Toman sta se glasovanja zdržala. Razgovora ni bilo nobenega, ker je bila ta reč že prejšnja leta zadosti premleta.

Potem se potrdijo proračuni kranjskih ustanovnih zakladov za l. 1878 in muzejnemu služabniku Schulzu se podeli iz skrčenih potrebščin osobna priklada 150 gid. Ustanove te so: Glavarjeva, sirotinska, muzejna in Wolfova.

Potrdi se nadalje računski sklep normalnošolskega zaklada za leto 1876.

Poslanec Obreza poroča v imenu gospodarskega odseka o prestopu cirkniske občine izpod logaške pod loško sodnijo. Poslanec Robič podpira odsekove nasvet za samostojno sodnijo v Cirknici, ker je ta kraj v sredi obeh onih in bi imel tudi za sodnijsko uradnijo primernih poslopij. Zbor tedaj pritrdi nasvetu odsekovemu: Naj se prošnja za sodnijo v Cirknici poda vladi, da ga vzame v pretres in ga od strani deželnega zbora kot zelo koristnega za tamošnje prebivalce priporoči. Ako bi se pa ta kraj vladi ne zdel primeren ali osnovā predraga, naj bi se vsaj občine Martinjak, Grahovo in Žerovnica, pa tudi k cirkniski

navkovski občini spadajoče vasi Cirknica, Dolnja vas, in Ulaka, potem Begunje, Kožljek, Sevšček in Bezuljak odločile od logaškega okraja in vrstile loškemu.

Pri poročilu gospodarskega odseka o novem tiru ceste od Ljubljane proti Turjaku se oglasi dr. Zarnik s predlogom, naj bi se ta reč odložila še in vzela se tudi druga proga od Podturjaka do Osoljnika v natančen pretres po načrtu, kterega je ravnokar podal mu inženir Pribil in po katerem bi ova cesta stala nekaj čez 8000 gid., ta ob Ahacijevi gori pa je mnogo dražja in ugodna le kočevskemu in ribniškemu okraju, željmeljski dolini, Igu in okolici ljubljanski pa jako neugodna. Poslanca Pakiž in Braune se potezata za tir ob Ahacijevi gori, dr. Bleiweis pa nasvetuje, naj bi se stvar sicer ne odložila do druge sesije, ker je cesta potrebna, pač pa naj se dr. Zarnikov predlog z načrtom vred izroči gospodarskemu odseku, ki naj ga pretresa in v eni prihodnjih sej ustmeno poroča, kako in kaj. Temu predlogu se pridruži tudi dr. Zarnik, poročevalec Dežman mu tudi ne oporeka in tako se sprejme.

Nato se povišajo nekterim učiteljskim vdovam miloščine iz upokojniškega zaklada za učitelje.

Na vrsto pride poročilo finančnega odseka o proračunu deželnega zaklada za l. 1878. Pri tem se dovolijo sledeče podpore: Slikarju Ogrinu na benečanski akademiji 200 gid., kranjskim dijakom v Gradcu 100 gid., podpornemu društvu za dijake v Novem mestu 200 gid., vodstvu gimnazije v Kočevju za revne dijake 100 gid., podpornemu društvu za vseučiliščne dijake na Dunaji 50 gid., društvu za preskrbljenje hrane revnim akademikarjem v Gradcu 50 gid. in podpornemu društvu za akademikarje v Ljubnem na Štajarskem 50 gid.

Po predlogu barona Apfaltrerna se dá deželnemu odboru pravica tudi več zneske, kakor po 1000 gid., dajati kot podporo za ceste.

Deželnega zaklada proračun kaže potrebščine 318.034 gid. 43 kr., zaklada pa 57.385 gid. 81 kr., zmanjka tedaj 260.648 gid. 62 kr. Da se ti naberó, bo treba 20% priklade na vse direktne davke, izvzemši naklado za vojaščino. — in 20% priklade na vžitnino od vina, vinskega in sadnega mošta od mesa pobirati. Znesek 36.851 gid. 38 kr., ki potem ostane čez potrebščine, se ima porabiti v to, da se začasni obrestni dolg deželnega zaklada deloma poplača. Podpora 300 gid. za obrtnijsko zelo v Novem mestu se ima izplačati le, ako

ljivi Zvonimir ohrabil, ter odločil vojskovati se proti dušmanu velikega papeža. V to ime je sklical narodno skupščino Hrvatov ter jih je skušal nagovoriti, da ga podpirajo z vsemi svojimi silami. Trud mu je zdaj uspel, kajti hrvatska narodna skupščina je sklenila vojsko proti Nemcem.

Dimitar Zvonimir se je pa vendar vkljub temu še vedno obotavljal pričeti vojsko na svojo roko. Zato se je ogledaval, ne bi li morda našel zaveznika. Tudi ta se najde. Bil je to ogerski kralj Ladislav, brat soproge Zvonimirove Jelene. Ladislav sicer ni hotel precej pristati na prošnje Zvonimirove, ali prošnje svaka Zvonimira in papeževe so nazadnje sklonile Ladislava, da je tudi on bil za vojsko.

Leta 1082. zbere Dimitar Zvonimir veliko vojsko Hrvatov, kojim so se še druge mnogobrojne čete ogerske pridružile. S to vojsko je nameraval najpoprej vdariti nad vojvodino Koroško, ki je mejašila s Hrvatsko kraljevino. Tukaj je bil vojvoda neki Leopold, goreč prvrženec Henrikov. Dimitar je zares navalil

dvakrat na Koroško ter je vsaki pot premagal neprijateljske čete. Vsled tega je vojvoda Leopold ves razsrjen zbral silno vojsko, kakšnih dvajset tisoč vojakov, ter se približal Hrvatom. Zvonimir je bil preveč opojen prejšnje svoje sreče, ter zvest si, da bode tudi zdaj zmagal. Zatoraj je preziral približajoče se Korošance ter se ni niti hotel pripraviti na dober upor. Ali hudo se je prevaril. V krvavej bitci potolče vojvoda Leopold popolnoma čete hrvatske in ogerske. Tukaj pade cvet vojvodov hrvatskih in ogerskih, in Hrvati morajo pobegniti iz Koroške. Strašna zguba, ki je Zvonimira v Koroški zadela, imela je hude nasledke. Slavonosni vojvoda Leopold je gual Hrvate tje v Hrvatsko ter je zagrozil s svojo silo celo Dalmaciji. Hrvatski narod je bil jako razsrjen, ker se mu je šel kralj njegov borit v ptuje zemlje, ter se zato pobuni proti Zvonimiru. Zvonimir je bil sedaj v velikej zadregi. Od ene strani mu je pretel vnanji sovražnik, a v Hrvatskej samej bunil mu se je narod njegov. S težko muko in z obečanjem, da se

nikdar več ne bode mešal v ptuje zadeve, pomiril je on narod svoj, in s pomočjo sosednega si kralja Ladislava prežene tudi Leopolda in Korošance iz zemlje hrvatske. Živa želja Zvonimirova tedaj, da pomore varhu in prijatelju svojemu Gregoriju VII., ojalovi se popolnoma po porazu v Koroški. Zvonimir je bil srečen, da je sam zdravo glavo odnesel, ter je odločil, da se ne bode nikdar več vtikal v zadeve izvan Hrvatske.

V takih okolnostih se je Zvonimir srečnega štel, da je mogel mirno preživeti zadnje svoje dni. L. 1083 pohvali se posebno, da mu po posebnej božjej volji vlada mir in tišina po celej njegovej kraljevini.

L. 1085., dne 25. maja, umre veliki papež Gregor VII. v Salerni. Vsled njegove smrti poneha za nekoliko časa ljuta borba, ki se je bila poslednja leta med rimskim papežem in nemškim kraljem razvila.

(Dalje sledi.)

bo ministerstvo dosedanjo podporo za l. 1878 dovolilo.

Zadnji predlog odseka o prevzetju tretjine stroškov za zdravnike in bolnike o kužnih boleznih in za sifilitične bolnike zunaj bolnišnice, se po predlogu bar. Apfaltrerna, s katerim se strinja tudi dr. Bleiweis, ne sprejme, ker bo ta zadeva, ako ministerstvo v to ne privoli, rešila se pred državno sodnijo.

Šesta seja 20. aprila.

Deželni glavar naznanja smrt poslanca gosp. Leopolda Jugovica; zbornica izreče svoje sočutje s tem, da ustane. Več peticij, zadevajočih šole in ceste, se izroči odsekom, ravno tako peticija novomeške podružnice družbe kmetijske za ustavljanje posilnega iztirjevanja davkov.

Dr. Bleiweis poroča v imenu gospodarskega odseka o peticijah kmetijske podružnice v Metliki in Novem mestu za ustanovitev stalnega popotnega učitelja na Kranjskem in stavi sledeče predloge:

1. Deželni zbor za napredek našega domačega kmetijstva pripozna potrebo stalnega popotnega učitelja; ker pa z ozirom na odpisa slavnega ministerstva kmetijstva od 7. februarja 1877. leta in od 14. marca 1877. leta že letos ni mogoče ga ustanoviti, zato se za letošnje leto po dogovoru z družbo kmetijsko takoj nastavi provizoričen popotni učitelj, za to opravilstvo popolnoma sposoben in slovenskega in nemškega jezika zmožen, ki naj svoje delovanje začne meseca junija t. l. z remuneracijo 125 gld. in pa 50 gld. popotnine na mesec.

2. Da se pridobi remuneracijski znesek, nalaga se deželnemu odboru, obrniti se do subvencijskega odbora c. k. družbe kmetijske za prepust onih 600 gld., ki mu jih je slavno ministerstvo kmetijstva z dopisom od 2. aprila t. l. na c. k. deželno vlado kranjsko za letošnje leto obljubilo; — da pa se dopolni v predlogu 1. učitelju odmerjena remuneracija, pooblastuje se deželni odbor, da še potrebnih 625 gld. vzame iz onih 1500 gld., ki jih je lauski deželni zbor nadaljevalnim kmetijskim šolam za letošnje leto odločil.

3. Deželnemu odboru se nalaga, da stopi v dogovor z družbo kmetijsko ter vzajemno ž njo sestavi instrukcijo za popotnega učitelja, po kateri ima opravljati svoj mandat.

4. Te sklepe naj deželni odbor objavi centralnemu odboru družbe kmetijske, da zamore zadostiti ukazu slavnega ministerstva kmetijstva, naznanjenega mu od c. k. deželne vlade z dopisom od 9. aprila t. l.

Ob generalni debati se oglasi prvi poslanec Kramarič in priporoča sprejem teh predlogov, ker bi bil popotni učitelj kmetijstva koristen posebno za njegov kraj.

Dežman govori zoper te predloge, rekoč, da je v deželi dosti v tej stroku zvedenih ljudi, o čemur pričajo tabori, na katerih so bile tudi točke gospodarskega pomena. Njemu bi bil ljubši inženir za travnike. Misijonarji mu niso všeč ne duhovski, ne posvetni (izvzemši nemčurske. Por.). Ta služba bi bila že zopet le vstvarjena za to, da se kak „narodnjak“ k stalnemu kruhu spravi. Po dolgem besedovanju stavi predlog, naj se nasveti gospodarskega odseka zavržejo, peticiji pa podaste deželni vladi v pretres; deželni odbor naj pa o tem, kako bi se vpeljal poduk v kmetijstvu, v prihodnjem zasedanju poroča.

Poslanec Lavrenčič govori za ustanovitev tacega učitelja, ravno tako poslanec Horak, ki pravi, da sta kmetijstvo in obrtnija v tesni

zvezi; kmetijstvo je na slabi stopinji, Dežman v svojem dolgem govoru ni nasprotnega dokazal. Vlada v tem ni nič storila, ako pa mi kaj nameravamo, nam očitajo, da hočemo s tem le ljudstvo za volitve zá-se pridobiti. Pri nas je treba poduka v kmetijstvu, to se kaže povsod. — Če gre dovoliti iz deželnega zaklada kako službo podeliti nemčurju, oni stranki ni nič žal za denar; le kedar ima kak narodnjak priti v službo, je premalo denarja. Govornik pravi, da bo glasoval za odsekov predlog.

Za tem govori vit. Gariboldi, ki pravi, da tu ne gre za družega, kakor le za službo, ki je menda namenjena za kakega narodnjaka.

Dr. Poklukar dokaže, da je bil vit. Gariboldi pripoznal potrebo popotnega učitelja kmetijstva, potem pobija z vspehom puble Dežmanove razloge. Nadrobna debata o vsem onem, kar bi imel tak učitelj, ne spada v današnjo obravnavo, ampak v ono, v kateri bi se učitelj stalno nastavljal. Oseba Dežmanu zato ni po volji, ker je domača narodna, če bi ne bila „e patria“, bi mu bila morda všeč.

Dežman se obrne proti Horaku in dr. Poklukarju, češ, da mu ni za osebo, ampak le za stvar. Zagorec pravi, da se stari ljudje nič ne učijo; on (Zag.) jim kaže, pa nihče noče tako delati, kakor on, zato tudi učitelj ne bo za nič, ampak le učitelji po šolah morejo kaj opraviti. Kramarič ga dobro zavrača in pravi, da ne govori iz prepričanja, ampak le, da podpira nemčursko stranko. Zagorec odgovarja, da ni na nikogar navezan, ampak vselej glasuje tako, kakor se njemu prav zdi.

Ob koncu splošne debate govori poročevalec dr. Bleiweis, zavračaje ugovore nasprotnikov. Popotni učitelj kmetijstva je tako potrebna reč, da, če bi je ne bila sprožila kmetijska družba, moral bi jo bil sprožiti deželni odbor, ker je ministerstvo poljedelstva samo izreklo, da ima o tej zadevi prvo besedo dežela. Dežman je vse na drugo polje zavlekel, kakor da bi se z učiteljem naložilo deželi novo breme. Ali ustanovitev učitelja dežele ne bo stala ne vinarja več, ker se le za poduk namenjeni denar izdá zá-nj. Dežman hoče, da bi se nauk o kmetijstvu dajal le po šolah, toda popotni učitelj veliko več doseže, kakor se doseči more po šolah, njegov poduk posluša več tisučev odraslih gospodarjev. Dežman na dalje misli, da vse, česar ne povem, hočem prikrivati. Ali ni vse jasno po ministerskih ukazih in peticijah podružnic kmetijske družbe v Metliki in Črnomlju? Dozdaj smo morali učiteljev kmetijstva zmiraj z lučijo iskati. Preparandija naša po izreku dr. Lorencija glede kmetijstva ni nič vredne. Učenci se le toliko nauče, da k večemu morejo potem v nadaljevalne šole. Od sedanje večine deželnega šolskega šolstva nam v tem obziru ni ničesar pričakovati. Kako bodo tedaj učitelji, ki pridejo iz takih učilišč, za poduk v kmetijstvu sposobni? — Važno nalogo bo imel popotni učitelj posebno pri vravnavi in zloženji zemljišč, ako dotična postava stopi res tudi v veljavo. Naši kmetje jej ne bodo prijazni, tedaj jih bo on moral preobračati in pridobiti za-njo. Na Štajarskem imajo takega učitelja že, za zdaj le začasno od 3 do 3 let. On ima dolžnost obhajati spodnje Štajarsko, nikakor pa ni umeščen na vinorejski šoli v Mariboru, kakor je Dežman po sporočilu barona Apfaltrerna trdil; oba ta sta tedaj slabo podučena, jaz imam zanesljivo sporočila od dr. Vošnjaka, ki to bolje ve. Deželni odbor štajarski misli tega zdaj začasno nastavljenega učitelja stalno vmestiti. — Dežmanu se vsaka reč lahka zdi, tedaj tudi podučevanje kmeta;

menda v tem sodi po sebi, ker se tudi muzej ne podere, če njega ni tu. Ali učiteljev ni lahko dobiti, saj smo bili primorani na državne, po ministerstvu dovoljene stroške poslati gosp. župnika Mesarja na tirolske in bavorske planine, da se je naučil sirarstva, gosp. Piskarja pa v moravski Schönberg v kmetijsko šolo. Gosp. Povšeta ima ministerstvo samo v mislih, tedaj mi ne snujemo nalašč za-nj te službe. Sploh smo mi v čudnem položaji; kedarkoli gre za kako domačo slovensko napravo, se ona stranka upira trdé, da je ni treba; to je glede slovenskega jezika po šolah, glede kmetijske šole na Dolenjskem in zdaj glede popotnega učitelja. Zakaj je to, nam je dobro znano. Tedaj se o Dežmanu lahko reče: Bog je dal človeku jezik, da svojo misel zamolči.

Pri glasovanju obvelja, da se preide v specijalno debato. Dr. Bleiweis odgovarja, še Dežmanu, da deželna vlada, do ktere meri njegov predlog, s to rečjo nima nič opraviti, ampak le kmetijska družba. Potem se prva točka odsekovskega predloga sprejme.

O drugi točki stavi dr. Poklukar predlog, da se deželni odbor pooblasti, onih 625 gld. jemati iz deželnega zaklada, ako bi vlada ne dovolila v to nobene podpore. Strašen vriš nastane na nemčurski strani, baron Apfaltrern zahteva, da se seja pretrga, da se bo njegova stranka posvetovala, kaj storiti nasproti temu nepričakovanemu predlogu.

Seja tedaj prestane za 5 minut, potem pa zahteva baron Apfaltrern, naj se dr. Poklukarjev predlog izroči finančnemu in gospodarskemu odseku v pretres in poročanje. Dežman z burno besedo podpira ta predlog rekoč, da je precej zagledal zajca za grmom; njemu se zdi tak predlog tako „eigenthühmlich“, kakor ravnanje zborove večine sploh.

Vitez Gariboldi se pritoži, da v gospodarskem odseku ni bilo o tem predlogu nič govorjenja.

Zdaj vstane vit. Vesteneck in jame napadati dr. Bleiweisa kot „komandata“ večine, pravi, da so sedanji večini zbora ure že štete in da zadnji trenutek hoče še za svoje ljubljence stvariti službe. Njegovo besedovanje je tako razžaljivo za večino, da nastane vriš nevolje na desni. —

Dr. Schrey pravi, da take naprave deželnega zbora nimajo nobene koristi za deželo. To se vidi pri sadje- in vinorejski šoli na Slapu; če bi se opustila, bi deželi ne bilo nobene škode, pač pa bi se znebila težkega bremena. Ravno taka bi bila s kmetijsko šolo na Dolenjskem in s popotnim učiteljem.

Dr. Poklukar še nadrobneje pojasnuje svoj predlog. On bi se ne vstavljal temu, da se izroči še odsekoma v pretres, ako bi bil za to še čas; ali zdaj bo zborovanje pri kraji in predlog ne bi prišel več v tej sesiji v obravnavo. Če bo, česar se vit. Vesteneck nadja, drugo leto večina njegove stranke, potem bo tako lahko vse podrla, kar je sedanja večina naredila.

Dr. Bleiweis kot poročevalec pravi, da je manjšina v tesni zvezi z vlado, tedaj bi jo lahko pripravila do tega, da zapre podporo 1500 gld. Zarad tega je bilo treba staviti ta predlog. Deželni zaklad manjšini ni tako pri srcu; ko je dovolila 3300 gld. nemškemu gledišču, od kterega dežela nima nobene koristi, ni imela nobenih pomislikov; pač pa na strani Slovencev poslanec Kramarič ni glasoval za podporo slovenskemu gledišču, rekoč, da Črnomeljčani od njega nimajo nobene koristi. Manjšina tedaj iz vse družih vzrokov naspro-

tuje predlogom večine. Vestenecku noče nič odgovoriti, ko le to, da volitve v deželni zbor se ne bodo vršile tako, kakor za kupčijsko zbornico, z žandarji in briči.

Pri glasovanju pade Apfaltrernov predlog, sprejme pa se odsekov z dr. Poklukarjevimi pristavkom, čeravno Dežman še nekaj govori, kar pa dr. Bleiweis kratko, pa temeljito pobije. Vesteneck trdi celo, da ni večina glasovala za predlog, tako da se mora narediti nasprotna poskušnja. Vsi predlogi odsekovi se potem sprejmo ob ustmenem glasovanju z 18 proti 15 glasovi.

Zagorec predlaga, naj se seja preloži na večer, a predlog ne obvelja.

Tretja točka: poročilo finančnega odseka o računskem sklepu deželnega zaklada in njegovih podzakladov za l. 1876 se sprejme brez ugovora. Premoženje tega zaklada znaša 1 milijon 698.752 gld. 79 kr.

Potrdijo se dalje računski sklepi kranjskih ustanovnih zakladov za l. 1876 in sprejme poročilo finančnega odseka o plačevanju zdravstvenih stroškov ob času kužnih bolezni s sklepom: pri sodnji iskati pravice, če ministerstvo ne privoli v donesek in povrnitev do zdaj od dežele za to plačanih zneskov.

Dovolijo se občinske priklade sledečim občinam: Podkrajski za l. 1877 do 1881 razen že dovoljenih 15%, še 50%, za šolo; šentvidski nad Vipavo po 40% za l. 1877; rateški po 30% za l. 1877; tržiški po 40% za l. 1877, in Šturiji po 30% za l. 1877.

Poslanec Dežman poroča o načrtu novega tira turjaške ceste, ki ga je v zadnji seji podal dr. Zarnik. Gospodarski odsek je ostal pri svojem sklepu, oziroma predlogu deželnega odbora, da se naredi nova cesta ob Ahacijevi gori. Zbornica pritrjuje temu, tedaj je načrt tira od Podturjaka do Osoljnika ovržen.

Zavoljo pozne ure se seja sklene.

Zbor Štajerski

je v seji 16. t. m. razpravljal postavni načrt gledé imenovanja učiteljev. Poročevalec je bil šolski nadzornik Vrečko. Po tem načrtu bi vse učitelje brez izjeme imenoval deželni šolski svet, okrajni šolski sveti pa bi imeli le pravico nasvetovati tri prosilce, iz katerih bi deželni šolski svet enega izbral. Razprave, ki je bila dolga in živahna, se poslanci konservativne katoliške stranke niso vdeležili, ampak so jo poslušali z galerije.

Dr. Srnec je govoril za to, da se pravica imenovanja pusti okrajnim šolskim svetom, ker bi bila sicer neodvisnost učiteljev v nevarnosti, ki bi vsled nove postave postali odvisni od deželnega šolskega sveta in nekaki c. kr. vradniki. To bi pa zlasti škodovalo učiteljem na spodnjem Štajerskem, ki jezik slovenski ljubijo, kar deželnemu šolskemu svetu ni prav, ki jih hoče na ta način od sebe odvisne storiti. *Govornik tedaj predlaga, da naj se zbor v posebno razpravo ne spušča, ampak naj načrt vrne deželnemu odboru, ki naj jo tako prenapredi, da se okrajnim šolskim svetom varuje pravica pri imenovanju učiteljev. Večina je ta nasvet zavrgla in postavu sprejela po načrtu naučnega odseka.*

V seji 18. t. m. odgovoril je ces. namestnik na več interpelacij. Tudi je bila sprejeta postavba o povračilu lovstvu storjene škode.

Zbor Goriški

v četrti seji 13. t. m. sprejme predlog dr. Abrama, da se deželni odbor pooblasti dovoljevati nad 50 odstotkov priklade k izravnim davkom in potrošnin. Nasvet o prevravnavi

deželne kmetijske šole se izroči posebnemu odseku 7 udov, ki imajo o tej reči zboru poročati. — V deželni odsek se volijo: Pagliaruzzi, Del-Torre, Dottori, Coronini, Gasser, Tonkli in Kocijančič. Proračuni glavnega zaloga za vboge, gospodinskega, vstanovnega, zaloge za revne in bolne vojake, šolskega gospodarskega in deželnega zaloga za l. 1878 se potrdijo. *Primanjkljev zaloga Verdenberških štipendij, ki ima dohodkov 3664 gl, stroškov pa 3788 gld. se pokrije z odbitkom 3½ odstotka pri vsaki štipendiji. Reši se 8 peticij. V 5. seji 17. t. m. poslanec Kovačič stavi predlog, deželnemu odboru naročiti, naj odpošlje visoki vladi peticijo, da v načrt proračuna za l. 1878 stavi izdaten znesek za izvršitev najpotrebnejših del na Koroški cesti in da v ta namen primerne svote odslej vsako leto sprejema v državni proračun, dokler bo vsa cesta tako vrvnana, kakor je potrebno za uspešno kupčijsko občevanje. Predlog Kovačičev in dopis o dodelanju ceste do mosta čez reko Taglio na italijanski meji se izročita posebnemu odseku 7 udov.*

Predarelski zbor.

Konservativna večina je vlado interpelirala o brezverski „Feldkircher Zeitung“, ki je v nekem članku o zadnji alokuciji papeževi hudo napadla in žalila ne le papeža, ampak od države postavno priznana katoliško cerkev. V imenovanem članku papežu očita, da mu primanjkuje apostoljskega duha, da se o svojem stanu le zarad tega pritožuje, ker nima pripomočkov za izvrševanje grozovitosti, da hoče le zato svoboden biti, da bi združbe delal med narodi. Omenjeni list dalje laže, da je spoved le goljušiva iznajdba duhovnov in papežev, da je sv. maša in nauk o edinozveličavni cerkvi izmislil in verovati zapovedal še le papež Inocencij III. l. 1215 itd. Škofov generalvikar se je vsled tega pritožil pri državnem pravdnistvu, ki je omenjeno številko F. Ztg. še le drugi dan konfisciralo.

Zbor tedaj vpraša vlado, ali je s tem konfisciranjem reč dognana, ali pa misli kaj storiti, in kaj, da kaloliško ljudstvo, katoliško duhovenstvo, katoliško cerkev varuje proti takim časnikarskim napadom in pomiri razburjene duhove. (Tudi pri nas bi bila enaka pritožba do državnega pravdnistva silno potrebna, ker ljubljanski turški list ravno tako nesramno in grdo napada papeža, duhovne in verske resnice katoliške, kakor „F. Ztg.“, če jo v nesramosti svoji še ne presega, ker je ni številke, v kateri bi bila brez napadov na vero ali duhovenstvo. Vred.)

Tirolski zbor.

Večina je hotela 17. m. prebrati neko pojasnilo. Komaj pa je poročevalec, grof Brandis spregovoril, ustavil ga je deželni glavar in vzela mu besedo. Večina je nasvetovala sejo za 5 minut pretrgati, da se pogovoré, kaj jim je storiti, pa liberalni prvosednik tega predloga še ni dal na glasovanje. Večina imela je zopet vzrok zapustiti zbornico, kakor je bila storila lansko leto, vendar se je premagala in sklenila drugi dan glavarju naznaniti, da takega ravnanja ne bode več trpela. Ko se je drugi dan zbor sošel, bil je deželni glavar jako pohleven in je rekel, da se bode dotično pojasnilo prebralo po dovršenem dnevnem redu. To se je tudi zgodilo. V tem pojasnilu večina zopet povdarja, da hoče po zgledu prednikov svojih varovati vse pravice tirolske in potegovati se, da se dežela ohrani v edinosti vere, mladina pa izreja po tej veri, ter zastavlja

svojo besedo, da je pripravljena poslužiti se vseh postavnih sredstev, da te najvišje dobrote, katero se jim hočejo vzeti, deželi zopet pridobi. „Prišli smo v zbor, pravijo poslanci, da v tem smislu s pomočjo božjo delujemo za duševni in častni blagor dežele ter jo ohranimo trdno in nerazdvojljivo, da bode svojo nalogo, če bode kedaj prestolu, državi ali deželi zopet žugala nevarnost, po zgledu pradedov svojih vredno izvrševala pogeslu: „Za Boga, cara in domovino!“

• Politični pregled.

V Ljubljani, 23. aprila.

Avstrijske dežele.

Nadvojvodu Albrechtu so cesar za petdesetletnico čestitali pismeno, ter zaukazali, da se ima ta čestitka naznaniti vsem vojaškim oddelkom. Od desetih do enajstih so nadvojvodu čestitali vsi na Dunaju bivajoči nadvojvodi in kraljevič hanovranski. Ob enajstih se mu je poklonila pod vodstvom državnega vojnega ministra deputacija vojaška, ki je štela okoli 600 častnikov raznih vrst. Od 12. do 2. ure sprejemal je g. nadvojvoda vnanje vojaške deputacije; prva je prišla na vrsto deputacija ruskega ulanskega polka št. 5 in za njo deputacija pruskega grenadirskega polka št. 3, katerih imetnik je nadvojvoda. Za njima poklonili so se jubilanu pooblaščenca vnanjih vladarjev: general v Thillot v imenu cara ruskega, baron Loë v imenu cesarja Viljema, baron Miltitz v imenu kralja saksonskega itd. Zvečer bile so vse deputacije povabljene k nadvojvodu na čaj, drugi dan pa k cesarju. Zvečer so pri palači nadvojvodovi igrale vse na Dunaju bivajoče vojaške bande. Ko so zagodle cesarsko pesem prišla sta cesar in nadvojvoda Albrecht k oknu in sta bila od nazočnega ljudstva, kterega se je vse trlo, navdušeno pozdravljena. Vojaška slovesnost, ki se je imela 19. t. m. obhajati, preložila se je zarad grdega vremena na jutri 21. t. m. Cesar so vsim vojakom, ki se je bodo vdeležili, iz svoje kase podarili 5 dnevno plačo. Nadvojvoda Albrecht pa je v spomin na pedesetletnico svojo vstanovil 10 štipendij za ubožne oficirske hčere.

Cesar so 18. t. m. v avdijenci sprejeli sedaj na Dunaju bivajoče škofo avstrijske.

Deželni zbori so 21. t. m. sklenili svoje letošnje zasedanje, danes pa se je na Dunaju zopet sošel državni zbor. Čaka ga silno važno delo, pogodba med Cislo in Translo. Ali mu bode pa tudi mogoče to nalogo mirno rešiti in dognati, kdo more to povedati sedaj, ko preti silno huda vojska, ktere se bode Avstrija težko izognila.

Hrvatski „Obzor“ poroča iz Lapača, da so vojaki Kuševičevega polka, rodod Madjari, hoteli silo delati graničarskim dekletom v Srbu. Vsled tega nastal je pretep med vojaki in graničarji. Stotnik je odposlal tje kompanijo vojakov, ki so na neoborožene graničarje streljali in 4 izmed njih ustrelili, 9 pa težko ranili. Med graničarji vzbudilo je to ravnanje veliko razdraženost.

O škofovskem jubileji Pija IX. je na Českem odbor, kteremu predsednik je grof Fr. Thun, podpredsednik pa knez J. Lobkovic, razposlal pod naslovom: *Katolici Čechové! poziv*, v kterem oménivši, da imajo Čehi poleg občnih še posebne vzroke ljubiti sedanjega papeža, kajti Pij IX. jim je z milostmi poslavil 1000letnico njihovega pokristjanjenja po ss. Cirilu in Metodu, 900letnico vstanovitve škofije Pražske, obnovil in

izročil Karla IV. vstanovo v Rimu „Narodni dom Češki“, potrdil češčenje blažene Premislavne Anečke Češke itd. ter z ozirom na cerkveni pastirski belo nedeljo prebrani list vabi Čehe k potovanju v Rim, naznanjaje, da 19. maja odrinejo z Dunaja in 27. se skupaj poklonijo sv. Očetu. Kteri tega ne morejo, naj na čestitko ali adresu se podpišejo, podpisani posamnih pošljejo v Prago do 5., lastne adrese društev in bratovščin pa do 10. majnika. Za svečanost v Pragi in po deželi priporoča odbor, naj po hišah svojih nataknejo svoje prapore ali zastave, ako mogoče, tudi zastavo papeževo; naj se 1. do 3. junija skupaj vdeležujejo službe cerkvene; naj 2. junija na večer z godbo po mestih, po gorah s kresovi ali slavnostnimi ognji, po hišah pak z osvečavo razodevajo svoje veselje in spoštovanje. — Kako pa bomo obhajali slavnost papeževo verni Slovenci? — (Brž ko ne tudi tako. Vred.)

Vnanje države.

Ruski car in carjevič sta včeraj došla v Kišenev, kjer je imel biti veliki vojni svet, kterege se je imel vdeležiti tudi rumunski knez Karol. Vojna je čez reko Prut naredila 6 mostov, ktere so posamezni oddelki že prekoračili. Vojni oklic se ni izdal, ker hoče Rusija ravnati po določbah protokola. Pred nekimi dnevi se je poročalo: Vojna ruska začela se je počasi pomikati dalje, ker so se pota nekoliko osušila in narastle vode zopet vpadajo. Vse kaže, da se približuje čas, ko se boste vojni vdarile. Parnik Kornilov je te dni Črnogorcem pripeljal žita, pa je dobil hitro povečje nemudoma vrniti se v Odeso, da 2000 žakljev še ni mogel spraviti na suho in jih je peljal nazaj. Iz Črnogore se poroča, da vodstvo generalnega štaba prevzame ruski obristlajtenant Bogoljubov, ki je te dni od cara Aleksandra dobil častno sabljo z napisom: Za hrabrost! Iz Carigrada se pa naznanja da perzijski poslanec od vlade turške zahteva zadostenje za Perzijance, ki so bili nedavno umorjeni v Medini. Če se to ne dovoli, hočejo nemudoma pričeti vojsko. Poslancu se je odgovorilo, da naj počaka poročila tamošnje gosposke. Šah se je obrnil v London in Petrograd, da se boste dotične preiskave vdeležila tudi njuna poslanca.

S carom in carjevičem sta v Kišenev prišla tudi vojni minister Miljatin in državni tajnik pl. Hamburger. Generalni štab se je imel 20. t. m. iz Kišeneva pomakniti v Ungeni, kar kaže, da se vsa vojska polagoma pomika dalje. Tudi vojna v Aziji se je neki že vzdignila. Turška vlada je jako preplašena, in se že kesa, da nasvetov vnanjih vlad ni sprejela. Ljudstvo turško pa je razjarjeno in je napalo ruski konsulat v Karsu. Ruski podložniki se zaradi tega umikajo iz Turškega in tudi vse kupčijske ladije ruske so že odjadrale iz Carigrada. Car se 30. aprila vrne iz Kišeneva v Petrograd.

Rumunska je sklicala vso svojo vojno in hoče Turke smatrati kot sovražnike, če prestopijo njene meje. Tudi Srbija zopet zbira vojno, katero hoče pri Njegotinu nastavit pod Horvatovičem. Černajev pa je iz Parize odšel v Kišenev.

Turki se pri nevarnosti, ki jim preti, razun na Angleže zanašajo tudi na Madjare, katerim se hočejo še bolj prikupiti s tem, da e dni poslali posebnega poslanca v Budapešto, ki ima Madjarom nazaj dati dragocene ajige, ktere so bili nekdanji turški vojskovodje odnesli iz knjižnice Matija Korvina. Vendar jim to ne bo dosti pomagalo, ker so

se začele že madjarskim časnikom odpirati oči, ki pišejo, da utegne avstrijska vojska zasedi Bosno, kar bo morala po misli „Obzorovi“ storiti že zaradi beguncev, katerih število se bode še bolj pomnožilo, če se prične vojska. Eni pravijo, sicer, da naj Avstrija čaka, da bo videla, kako se bode obrnila vojska, a če bo tega čakala, zna se ji primeriti, da se potem ne bo smela ganiti, kakor n. pr. v zadnji francosko-nemški vojski. „D. Ztg.“ pa piše zoper to, da bi Avstrija zasedla Bosno, ker nam primanjkuje denarjev, če bi šlo pa po misli madjarskega lista „Ellenör“ bi Avstrija marširala v Bosno, pa ne kot zaveznica, ampak kot nasprotnica (!) Rusije. Kaj da bode storila Avstrija, tega časnikarji ne vedo, upamo pa, da to vsaj že zdaj vedó merodajni krogi in da ne bodo pospeševali politike madjarske, ter se ne potegovali za Turčijo.

Izvirni dopisi.

Od štirsko-ogerske meje, 17. aprila. (Letina. — Občine.) Po naših vinogradih bo kop kmali opravljena. To delo našim vinogradnikom največ preglavic dela, posebno večjim posestnikom. Vsak bi rad imel kop ob pravem času opravljeno, da se ne bi kasneje trsu mlada oka otepala, kar napravi veliko škodo. Tako vinogradniki eden čez drugega obljubujejo kopačem večji zaslužek, in delo zares pride drago. Pri nas služi težak v kop 40 kr. in še piti mora na dan po dva in trikrat, med tem, ko se za druga dela le po 20 kr. težaku na dan plačuje. No, ko bi naši viničarji imeli skozi celo leto tak zaslužek, potem bi pač marsikteri s kmetom ne menjal. V vinogradih se kaže prav lepo, tako tudi sadno drevje in poljščina. Vreme je sedaj hladno in bojimo se mraza, kar Bog obvaruj, ko bi nas tudi toča ne obiskala. Drugači upamo prav dobre letine, kar je pač jako potrebno, ker pridemo sicer vsi na „boben“. Sedaj bomo začeli krompir saditi in koruzo sejati, in potem smo s setvijo gotovi. Bog daj, da bi bila žetev dobra.*)

Naši novoizvoljeni občinski predstojniki so svoje delovanje uže nastopili. Izvoljeni so v celem okraju značajni možje, ki bodo se njim danega zaupanja s tim vredne skazali, da bodo po vsej mogočnosti delali za blagor občine in za napredek naroda. Pri tem bi g. občinskim predstojnikom toplo priporočali izključljivo slovensko vradovanje, bodi si ustmeno ali pismeno. Mislim da se tudi vsak ložej v materinščini izrazuje kakor v tujščini. Tako bi se naš jezik spravil v veljavo pri naših uradih in gosposke bi morale slovensčini pripoznati veljavnost uradnega jezika na podlagi §. 19. Saj bi s slovenskim uradovanjem dosegli le tisto, kar drugi narodi, ki vradujejo v materinščini, že imajo.

Pri priliki obljub novih predstojnikov je govoril gospod c. k. komisar g. Jerman o delokrogu občin, ter je razjasnoval postave občine zadevajoče. Gospodje pač tirjajo veliko, ali se bo pa vse tudi zgoditi zamoglo, ne verjamem. Nakladal je občinam toliko posla, kterege je pa nad polovico nepraktičnega in nepotrebnege, da so se mi g. predstojniki smilili, če bodo zares vse to morali prenašati. Posebno nevoljo vzbujevalo je to, da pri vsaki točki velja: „Če ne, bo kazni od 1 do 100 gl. ali 1 do 14 dni zapora. — S to pretečo kaznijo pač ni bila inštalacija g. predstojnikom vesela, in marsikteri si je mislil: „Če je za-

*) Ravno ko odpošiljam te vrstice, gre sneg tako močno, da je uže pobelil višave in ravnine. Vreme je jako mrzlo, gotovo ne bo brez škode. Pis.

res tako, potem naj vam bo hudir predstojnik.“ — Gospod komisar je omenil, da se bodo tudi slovenska pisma sprejemala, ali se bodo pa tudi v slovensčini reševale, o tem ni črhnil nič. — Ričet slovenskih vlog, pa nemških rešitev pač ne bo „gliha“. Sicer se pa za ta čas z nemškimi rešitvami raje zadovoljujemo, kakor pa s pisanjem take „holp“ slovensčine, ki nas po udih stresa. Žalibog, da tega še ne bo kmalo konec, ker naši rojaki, ki so našega jezika zmožni in ga ljubijo, poslujejo v tujih krajih, kjer slovensčine ne potrebujejo, pri nas pa se nastavljajo mnogokrat ljudje, ki za slovensčino nimajo ne zmožnosti ne veselja.

Graničar.

Od Drave, 20. aprila. (Tatje.) Pred veliko nočijo so tatje po naših krajih močno ljudi vznemirjali. Eno noč so vdrli pri petih hišah ter odnesli, kar je bilo mogoče. Nekatere se je posrečilo uže k sodnji spraviti, a mnogo jih je še na rezervi. Pri nas k božiču in veliki noči najbolj kradejo, da si tako za drugo delo leni tatovje priskrbijo vesele praznike. Nek poseben čin vam čem ob kratkem povedati. V vasi Vizmanec bila sta stara oče in mati. — Do svojih otrok nista imela ljubavi, in tako so se otroci, ki so sedaj oženjeni viničarji, z doma pobrali. Oče je imel lepo posestvo, v kleti vina, v glajti zrnja in tudi v mošnji cvenka, toda pri vsem tem so morali deca živeti z ljudskim kruhom. Eden sinov ni bil z ravnanjem svojih staršev zadovoljen in se hoče nad njimi znesti. Neki večer prideta neznana moža k omenjenema starcema, vdereta siloma v hišo in tirjata denar. Starca se opravičujeta da denarja nimata, toda v tem hipu gre eden omenjenih mož k škrinji, vedoč za tam shranjene denarje, razbije škrinjo, med tem ko drugi tat pri vratih stoji in s samokresom preti streliti, če bi se od starcev koji ganil. Razbijalec škrinje najde v škrinji blizo 200 gl., s kterimi se tatova tiho pobereta. Slutilo se je takoj, da tega ni drugi napravil, kot oden sinov, ker drugi nihče ni vedel, kje sta starca imela denar shranjena. Tako se je reč začela pri sinovih preiskovati in pokazalo se je, da sta tatova bila sin in njegova žena. Žena je škrinjo razbijala, ter je bila v moško obleko oblečena, da nje ne bi nihče spoznal. Lepo in zanimivo dokaj je še to. Ko so prišli v bram tatinskega sinu preiskovat, ni bilo drugega doma, kakor otroci. Na žandarjevo vprašanje, ali sta bila oče in mati pretekle večere kam šla, reče eden izmed otrok: Da, da, šla sta bila in mati so bili tako smešni, ker so si oblekli očetove hlače in suknjo, tudi klobuk so imeli, da so bili kakor dedec. Reč je prišla tedaj na svitlo in zločinca imajo uže pod zaklepom.

Žalibog, da se tatinstvo množi jako od dne do dne. Ako bi hoteli vsako tatinstvo v časopise poročati, potem bi njim samo za taka poročila zmanjkalo prostora. In kaj je krivo tega? Slabe kazni! Vsak dan piti in jesti ob določeni uri, ter v obinosti srkati zdravega zraka, to ti je vsa kazni. Vse drugo se jetnikom dovoli; kupiti si vina in posebej jesti, dovoli se njim, da hodijo za zaslužek v druge hiše razna dela opravljat. Mnogo jih poznam, ki trdijo, da jim je kajha bolj prijetna nego dom. Je li čuda potem, ako imamo tatov kot listja in trave? Kajha v sedanji obliki gotovo tatov spokorila ne bo. Naši viničarji, da marsikteri kmetovalci ubožnejši živijo, kakor jetniki, ki v kajhi poležavajo brez skrbi, med tem ko drugi ljudje morajo noč in dan delati in skrbeti za živež. Koliko tatov je, ki več ko polovico življenja po kajhah prežive in nekteri

so skoraj sploh le v kajhah; komaj ga izpusté, že zopet krade in se še sam sodnji izroči. Ječe bi naj bile take, da bi bil tat sploh pod zaklepom, ali pa da bi moral težko delati, živeža pa bi dobil jako pičlo. To bi morda marsikterega od tatinstva odvrnilo. Tako pa iz ječe pride marsikdo še hujši tat, kakor je bil, ker se od tovaršev s katerimi tam občuje, marsikaj hudega nauči. Naši liberalci pravijo, imajo človekoljubne namene, zato se tudi tatovom dobro godi. Vprašamo pa: Ali je tatinstvo, robstvo, ubijalstvo tudi človekoljubno? Zakaj se ne sodi po pravici: „kakoršno posojilo, tako povračilo?“

Domače novice.

V Ljubljani, 24. aprila.

(Zadnja številka „Slovenca“) od 21. t. m. je bila od slavne policije konfiscirana. Zapečatila je vvodna članka „Ultima ratio regum“ — vojska — in „šola“, ki je čisto teoretično razpravljala pravico družine cerkve in moderne države do šole. Ravno ista osoda zadela je v soboto tudi „Slovenski Narod“. Mislili smo, da bode novi višji državni pravdnik Pichs našim listom prijaznejši kakor njegov prednik Schmaidl.

(Veleč. knez in škof, dr. Janez Zl. Pogar) se še le v petek 27. t. m. vrnejo z Dunaja. Vsled tega prične se kanonično obiskovanje v kamniški in moravški dekaniji še le v nedeljo 29. t. m. v spodnjem Tuhinju, popoldne pa v zgornjem Tuhinju; 30. aprila bo v Nevljah, pop. v št. Ožbaldu; 2. maja v Blagovici, pop. v Češnjici; 3. maja v Krašnji, pop. v Zlatempolji; 4. maja na Brdu, pop. na Homcu; 5. maja na Rovu, pop. v Vranjipeči; 13. maja v Moravčah, pop. na Vrhpolji; 14. maja v Pečah, pop. v Izlakih; 15. maja v Kolovratu, 16. maja v Čemšeniku. Kamnik, Mekine, Nevlje, Stranje, Gojzd, Tujnice in Selo, kjer bi bilo obiskovanje imelo biti 26. 27. in 28. t. m. bodo na vrsto prišle pozneje.

(Kaj pomeni to?) Kakor se čuje, je tukajšnim finančnim vradom došel pred par dnevi ukaz, naj se za letošnje leto nobena vladna stavba ne dela, in naj se tudi vstavi, ako je kaj že pričetega. Gotovo je treba novece za vojskine priprave. Stavbenim rokodelcem odide vsled tega mnogo zaslužka, ali bodo tudi stavbeni vradniki, kateri potem brez opravila ostanejo, kaj manj plačila prejeli?

(Katoliško rokodelsko društvo) je imelo v nedeljo 22. t. m. ob 11. uri v svojih prostorih svoj občni zbor.

(Ogenj) je bil nastal 21. t. m. ob dveh popoldne v hiši št. 30 nasproti cerkve sv. Florijana. Zgorela je na dvorišu delavnica nekega mizarja in pa streha sosednega hleva kjer pa k sreči ni bilo veliko sena spravljene. Požarna straža se je pri tej priliki hvalevredno obnesla in po dvehurnem delovanju ne le zabranila, da se ogenj ni razširil, ampak je tudi iz omenjene delavnice mnogo reči rešila. Pravijo, da je iz igrače zažgal neki 8 leten otrok tam nakopičene oblanice in povzročil ogenj, ki bi bil tamošnje okolico kmalo pripravil v veliko nesrečo. Včeraj ob 1. ure pa je gorelo na Viču. Zgorelo je 13 posestnikom čez 20 poslopij, 2 konja, 1 telica in 3 prešiči. Ker je pihal hud veter, se je ogenj hitro razširil, in le neumornemu trudu gasilcev se je zahvaliti, da so se nekatera poslopja rešila. Razun enega so bili vsi posestniki zavarovani, večidel pri graški vzajemni zavarovalnici. Kako je ogenj nastal, se ne ve.

Razne reči.

— Letošnje šmarnice so dodelane; v pondeljek se bodo začele razpošiljati onim, ki so se ali pri vredništvu „Slovenca“, ali pri g. dr. Sterbencu na nje naročili. V Ljubljani so na prodaj pri Ot. Klerru, bukvarji na starem tergu. Delo je izvrstno, in naj nobeden ne zamudi, se nanj naročiti. Kujižica obsega 408 strani.

— Vipavska dolina — Lepota svetá — Si polna sodrine, si polna snega! —

Tako danes 17. t. m. zdihujem, ko strahovita burja razsaja in sneži da je groza. Velika nevarnost nam žuga pokončati vinski zarod in sadno drevje, ki je bilo v najkrasnejšem cvetju. Gore okoli so vse zakidane s snegom, in gorje nam, ako se nebo izjasni, ter zmrzne. Revščina, ki je že skoraj splošno razširjena, spravila bode siromake popolnoma na beraško palico. Bog nam odvrni to nezdgo.

— „Slovanské Listy“, izhajajo v Jičinu, ki jih izdava Jos. Dürich vsakih štirinajst dni — 10. pa 25. v mesecu, v obliki in obsegi „Schuselkove Reforme“, in sedaj že v III. letniku zv. 8. — obravnavajo le slovanske zadeve, ter se českega jezika sposobnim vrlo priporočajo.

— Grosses Wörterbuch der modernen europäischen Sprachen, verfasst von Anton Albert Peschek. Pod tim naslovom jel je v zvezkih izhiti in to v Bruu velik rečnik ali slovar v 20 jezikih (nemški francozki, angleški, ruski, madjarski, česki, poljski, srbski, hrvaški, slovaški, slovenski, rumunski, talijanski, portugalski, španjolski, holandski, švedski, davski, novogrški in latinski.) Delo bode imelo 60 zvezkov po 50 sl. v četvrtini.

— Zanikarno piskarjenje. „Vredništvo dobrega hrvaškega leposlovnega lista „Vienca“ vrglo je nedavno 30 izvirnih novel v ogenj. In po njem opominja tudi „Obzor“ mlade pisatelje: Čuvajte se diletantskog piskaranja! Draga nam je res vsaka nova prikazen v slovstvu, toda dobra bodi v stvari sami in v obliki. Nekteri kar na dobro srečo

prestavljajo iz tujih slovstev, ali izvorno sestavljajo brez obzira na leposlovje in gotova njegova pravila. Naj bi se slovenile le čvrste reči, in to največ iz slovanskih kujiževnost, ktere so narodu našemu bolj primerne in potrebne. Na to naj bi vestno pazili spisovatelji in izdavatelji!

— Rod jugoslovenske akademije znanosti in umetnosti je prišel na svetlo že v knjigi XXXVIII. V njej se nahaja, tudi posej natisnjen, opis Mih. Petrovića Pogodina, slovečega ruskega zgodovinarja, kateri je morebiti najbolj od vseh ruskih učenjakov probudil v Rusiji vseslovansko idejo. Opis je sestavil sam predsednik dr. Fr. Rački.

Telegrafične denarne cene 23. aprila.

Papirna renta 58.55 — Srebrna renta 63.90 — Zlata renta 70.30. — 1860letno državno posejilo 107.25 Bankine akcije 767 — Kreditorne akcije 136.30 — London 129.65 — Srebro 114.20. — Ces. kr. cekini 6.09 — 20-frankov 10.38.

Loterijske številke 21. aprila.

V Trstu: 76, 89, 25, 78, 20.
V Lincu: 75, 16, 78, 22, 89.

Orglar.

V orglanji, cerkvenem petji in cerkveniški službi izurjen človek, z dobrimi spretnostmi previden, išče službe. Ponudbe naj se blagovolijo poslati pod naslovom: J. Č. pošta Cerklje — p. Krainburg. (2)

Marijana Rupnik,

izdelovalka umetnih cvetlic (rož), v špitalskih ulicah, hiš. št. 7 (po starem 268) v II. nadstropji se priporoča prečistiti duhovščini in vsem cerkvenim dobrotnikom za izdelovanje cvetlic, posebno šopkov za sveče in altarje, pa vencev za bandera in svečnike, ravno tako tudi popolne oprave pri novih mašah po primerni ceni. Pismena naročila se točno in natančno izvršujejo. (2)

Nova slika.

Izšla je v Beču velika in umetniško izdelana slika

Srbski vojskovodje v srbsko-turški vojski.

Milan M. Obrenović IV. Nikola I. Petrović Njeguš.

Generali: M. G. Černjajev, Ranko Alimpić, Franjo Zach, in Kosta S. Protić. — Vojvode: Petar Vukotić, Božo Petrović, Ilija Plamenac, in Mašo Vrbica. — Obersti (polkovniki): Horvatović, Orešković, Ilija Čolak-Antić, Teša Nikolić, Valdemar Beker, Milojko Lešjanin. — Oberstlajtnanti (podpolkovniki): Sava Grujić, Vlajković, Kosta Bučević, Gruja Mišković. — Major Paja Putnik in arhimandrit N. Dučić.

Slika ima 22 verno po fotografiji narejenih podob z grbom Srbije in Črnogore.

Sliko je litografiral A. Šubert.

Slika je 53 centimetrov visoka in 90 centimetrov široka.

Gena sliki je 1 gld. 20 kr.

Naročnina se pošilja na adresu:

(68—12)

P. Janković, Wien VIII., Piaristengasse Nr. 49.

Denarji naj se pošljejo v frankiranih pismih ali po poštni nakaznici. Komur je drago, naj na listnici pové, če naj se mu pošlje proti poštnemu povzetju (Nachnahme).

Kdor za gotov denar naroči 10 podob, dobi podobe po 1 gld. in frankirano po pošti.

Cena tej veliki in umetniško izdelani podobi je tako majhna, da si jo vsak lahko naroči.

Brez te slike naj nihče ne bo, ki se zanima za srbsko in črnogorsko vojsko z državo turško.